

Motion till riksdagen 2023/24:2921

av **Ulrika Liljeberg m.fl. (C)**

med anledning av prop. 2023/24:144 En ny förverkandelagstiftning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även grovt bokföringsbrott, grovt penningtvättsbrott och näringspenningtvätt, grovt brott, i enlighet med utredningens förslag bör läggas till uppräknningen av brott som kan utlösa s.k. utvidgat förverkande och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rättssäkerhetsgarantier och en tydlig och förutsebar lagstiftning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Regeringens förslag till ny förverkandelagstiftning är välkommen och efterlängtd – det har länge funnits behov av en revidering och uppdatering av förverkandelagstiftningen vad gäller såväl dess sammansättning som dess innehåll. Centerpartiet är i stora drag positiv till förslaget, med följande förbehåll.

Den grova ekonomiska brottsligheten måste tas på allvar

I det utredningsbetänkande, SOU 2001:100, som ligger till grund för propositionen, föreslogs att även grovt bokföringsbrott, grovt penningtvättsbrott och näringspenningtvätt, grovt brott, skulle läggas till uppräknningen av brott (s.k. listbrott) som kan utlösa utvidgat förverkande enligt blivande 36 kap. 6 § brottsbalken (BrB). Som t.ex Ekobrottsmyndigheten framhöll i sitt remissvar skulle förslaget bl.a. vara ett välkommet tillskott för att bl.a. minska utredningsinsatser för grov ekonomisk brottslighet.

Regeringen har dock valt att inte gå vidare med det förslaget, bl.a. med motiveringen att en sådan ändring skulle göra bestämmelsen alltför komplicerad. I stället anser regeringen att det nya förslaget om självständigt förverkande (blivande 36 kap. 5 § BrB) ger så pass stora och effektiva möjligheter till förverkande, att någon breddning av

bestämmelsen om utvidgat förverkande inte är nödvändig. Man framhåller också behovet av enkla och tydliga regler, men samtidigt påpekar bl.a. Lagrådet att den föreslagna regleringen om självständigt förverkande präglas av ökad otydlighet, inte mindre. Att säkerställa en tydlig och lättillämpad lagstiftning är såklart en lovvärd ambition, som Centerpartiet givetvis står bakom. Men att utesluta grov ekonomisk brottslighet från en central reglering som tar sikte på om brottsvinster från organiserad brottslighet för tydlighetens skull, samtidigt som man skapar en ny ännu otydligare reglering, riskerar att skapa mer oreda. Det indikerar också att regeringen inte fullt förmår att möta upp den stora utmaning och de omfattande risker som den grova organiserade brottsligheten utgör. Här måste mer göras.

Centerpartiet anser, i likhet med Ekobrottsmyndigheten, att även grovt bokföringsbrott, grovt penningtvättsbrott och näringspenningtvätt, grovt brott, bör läggas till uppräknningen av brott som kan utlösa s.k. utvidgat förverkande. En sådan ändring skulle också hjälpa de brottsbekämpande myndigheterna att samordna resurser och förenkla utredningarna i komplexa ärenden. Samordningsmöjligheterna vad gäller självständigt förverkande med andra processer inom ramen för brottsutredningar är heller inte så stora som regeringen verkar förutsätta. Regeringen bör därför skyndsamt vidta de åtgärder som behövs för att genomföra utredningens förslag vad gäller breddningen av de s.k. listbrotten vid utvidgat förverkande.

Rättssäkerhetsgarantier

Som Justitieombudsmannen (JO) konstaterar i sitt remissvar innebär förslaget om självständigt förverkande en påtaglig risk för intrång i den personliga integriteten – särskilt för den som, utan att vara misstänkt för brott, blir föremål för en utredning som i stort sett kommer att bedrivas på samma sätt som en förundersökning om brott. För att kunna motivera sådana långtgående åtgärder måste de vara nödvändiga och proportionerliga. JO framhåller att förslaget brister i analys i såväl dessa aspekter som ur ett rättssäkerhetsperspektiv och anser också att de rättssäkerhetsgarantier som utredningen presenterat är otillräckliga. Även Lagrådet uttrycker oro över huruvida förslaget är förenligt med rätten till förutsebarhet och rättssäkerhet som kommer till uttryck genom retroaktivitetsförbudet i 2 kap. 10 § RF. Lagrådet lyfter också fram att trots att det uttalade syftet med förslaget är att skapa en tydligare och mera enhetlig utformning, präglas det till alltför stor del av ett ensidigt intresse av att tillhandahålla flexibla instrument till de brottsbekämpande myndigheterna på bekostnad av andra intressen såsom integritet och rättssäkerhet. Samtidigt skapar den föreslagna regleringen, till inte obetydliga delar, snarare ökad otydlighet kring förutsättningarna för förverkande än nuvarande reglering. Denna otydlighet innebär en uppenbar risk för att rättstillämpningen inte blir enhetlig och att en alltför stor börda kommer att läggas på domstolarna att utarbeta lagstiftningens egentliga innebörd. Lagrådet konstaterar att de brottsbekämpande myndigheternas intresse av flexibla regler inte får gå ut över den enskildes behov av en tydlig och förutsebar lagstiftning och att innebörden av regleringen därför behöver tydliggöras i flera avseenden. För Centerpartiet är det uppenbart att detta ansvar inte kan överlämnas till domstolar och rättsvårdande myndigheter att klargöra, utan är ett ansvar som vilar på regeringen. Regeringen måste därför skyndsamt utreda och åtgärda denna problematik och dessa oklarheter för att säkerställa att den nya förverkandelagstiftningen får den effekt som

avses och på så sätt blir ett användbart, ändamålsenligt och rättssäkert verktyg i kampen mot den grova organiserade brottsligheten.

Ulrika Liljeberg (C)

Malin Björk (C)

Helena Vilhelmsson (C)